

Politik Bilim

Amerikan Sanayiinin Ardındaki Güçlü El (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

“...pazar ekonomilerinde, devletin yardımları olmaksızın, bilimsel ve teknolojik ilerleme için gerekli sermayenin gerektiği düzeyde sağlanabileceğini düşünmek, ...yalnızca bir hüsnükuruntudan ibarettir.” (Caracostas, P. ve Uğur Müldür; 1998)

ABD'nin *inovasyon ve ileri imalatta* öngördüğü ulusal hedeflere erişebilmek için yararlandığı iki etkin araçtan biri olan 'ARGE'ye *dayalı tedarik*'ten söz etmişim. Bu hafta da, 'kamu-özel / kamu-sanayi-üniversite ortaklıkları'nu konuşalım. Hatırlayacaksınız, ABD'de federal bütçeden ARGE için ayrılan yıllık ödenek 140 milyar dolar civarındaydı. Bunun 17 milyar dolar kadarı **Federal ARGE Merkezleri**'nde kullanılıyor. 1940'lı yıllarda kurulmasına başlanan bu merkezlerin günümüzdeki sayısı 40... Bunlardan 10'u Savunma, 16'sı Enerji Bakanlığı'na bağlı; diğerleri de çeşitli bakanlık ve federal ajanslara... Örnek olarak aldığım 2011 yılına ait aşağıdaki tabloda bu ödeneğin dağılımını (milyar dolar olarak) görüyorsunuz.

Federal ARGE Merkezleri	Toplam Harcama	Temel Araştırma	Uygulamalı Araştırma	Geliştirme
Üniversitelerce yönetilen 14 merkez	5,132	2,144	1,265	1,723
Kâr amacı gütmeyen kuruluşlarca yönetilen 20 merkez	5,383	1,575	1,552	2,256
Sanayi firmalarınca yönetilen 6 merkez	6,870	2,704	2,154	2,011
40 merkez için toplam	17,385	6,423	4,972	5,990

Merkezlerin toplam ARGE harcamaları gerçekte, tabloda görülenden yaklaşık 500 milyon dolar daha fazla; bu para başka kaynaklardan sağlandığı için burada göstermedim. Tabloda da belirtildiği gibi, bu merkezler üniversitelerce, kâr amacı gütmeyen kuruluşlarca ya da sanayi kuruluşlarınca yönetiliyor. Ana misyonları bağlı oldukları federal kurumların **-kamu kurumlarının-** uzun vâdeli ARGE gereksinimlerini karşılamak...

Bunun kadar önemli bir başka misyonları da Amerikan sanayiinin kendi sermaye gücüyle başa çıkamayacağı araştırmaları da yapmaktır. Yaptıkları araştırmaların sonuçları aynı teknoloji tabanına dayanan bütün firmaların kullanımına açıktır. Terminolojiye uygun olarak söylersek; bu merkezler özel sektör kuruluşlarının '*rekabet öncesi araştırma*' gereksinimini de karşılamakta; onları bilim ve teknolojinin son bulgularıyla buluşturmaktadır. ABD'nin şampiyonluğunu yaptığı o '*firmalar arası rekabette*' ancak, edindikleri bu bulgulara ilişkin temel bilgileri yeni ya da daha gelişkin ürünlere dönüştürme aşamasında söz konusudur. Merkezler, yeni ürün geliştirme konusunda kamuyla özel sektörün stratejik ortaklığının çarpıcı bir örneğidir. ABD'nin bilim ve teknolojideki ulusal önceliklerinin, federal ARGE merkezlerinin araştırma konuları saptanırken belirleyici olduğunu tahmin etmişsinizdir.

Federal bütçeden her yıl 5 milyar doların üzerinde ödenek alan NSF'in, 90'lı yıllardan bu yana, sanayi kuruluşlarıyla üniversitelerin bir araya gelerek **ortak araştırma merkezi** kurlmalarını teşvik için uygulayageldiği bir programdan söz ederek kamu-sanayi-üniversite ortaklığına ilişkin de bir örnek vereyim. Bugün bu programdan yararlanarak kurulmuş 49 ortak araştırma merkezi var. Bunlardan 32'si artık NSF'ten finansman desteği almadan faaliyetlerini sürdürebilir hâle gelmiş. Merkezlerin araştırma alanlarıysa, ileri imalat (13); biyoteknoloji ve sağlık teknolojileri (12); enerji ve sürdürülebilirlik (11); mikroelektronik,

sensör ve enformasyon teknolojileridir (13)... Üniversitenin araştırma potansiyeli ve bilgi birikimiyle sanayinin deneyimi kamunun katalizörlüğünde ve finansman desteğiyle bir araya getirilerek ulusal öncelik alanlarında tümleşik bir ulusal yetenek yaratılıyor.

ABD’de başarıyla kullanılan bu ‘*usta işi*’ araçlar, sanılmasın ki ülkemizde bilinmiyor. Biliniyor. Özellikle ilki belli bir alanda bugün de kullanılıyor! Başarılı oluyor muyuz; bunu da 30 Mart’tan sonra konuşmak umuduyla...

CBT. 21 Mart 2014